

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. mai 2023
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 4. mai 2023

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 8123/23

Teema: Korruptsioon kui arengut takistav tegur
– Nõukogu järeldused (4. mai 2023)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused korruptsiooni kui arengut takistava teguri kohta, mille nõukogu kiitis heaks 4. mail 2023. aastal toimunud 3946. istungil.

Korruptsioon kui arengut takistav tegur**Nõukogu järeldused**

1. Korruptsioon on keeruline ja püsiv sotsiaalne, poliitiline, julgeoleku- ja majandusprobleem, mis mõjutab kõiki maailma riike ja piirkondi, sealhulgas Euroopat. Selle negatiivne majanduslik mõju on hinnanguliselt üheksa korda suurem kui ülemaailmne ametlik arenguabi. Korruptsioon õõnestab demokraatiat, usaldust institutsioonide vastu, õigusriiki ning inimõiguste teostamist ja kasutamist. See haarab riike, õõnestab nende legitiimsust, maksude kogumist ja avalike teenuste osutamist ning moonutab toimivaid turge, seades seeläbi reaalseid takistusi kõikides kestliku inim-, majandusliku ja sotsiaalse arengu valdkondades. Korruptsioon on üks peamisi takistusi vaesuse kaotamisel, kuna suurimal määral mõjutab see vaeseid ning kõige haavatavamas olukorras olevaid inimesi ja rühmi. See süvendab ebavõrdsust ning mõjutab ebaproportsionaalselt naisi, tütarlapsi ja puuetega inimesi. Lisaks soodustab korruptsioon organiseeritud kuritegevuse olemasolu ning avaldab negatiivset mõju julgeolekule ja stabiilsusele kõigil tasanditel. Neil põhjustel käsitletakse korruptsiooni kestlikku arengut takistava tegurina kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030, eelkõige selle kestliku arengu eesmärgis nr 16, uues Euroopa arengukonsensuses ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames.
2. COVID-19 pandeemia koormas ressursse ning kinnitas taas avaliku sektori kulutuste tõhusa järelevalve tähtsust. Venemaa provotseerimata ja ebaseaduslik agressioonisõda Ukraina vastu on süvendanud ülemaailmset toidu- ja energiakriisi. Sellega seoses märgib nõukogu, et üha pakilisem on võtta korruptsioonivastase võitluse suhtes vastu kogu valitsemissektorit hõlmav lähenemisviis, olenemata sellest, millal ja kus korruptsioon aset leiab, et tagada toetuse jõudmine nendeni, kes seda kõige enam vajavad, ning selle kasutamine kõige tõhusamal viisil.

3. Nõukogu hindab kõrgelt komisjoni talituste ja Euroopa välisteenistuse märkimisväärselt panust korruptsioonivastasesse võitlusesse ELi välistegevuse raames. See hõlmab kahepoolsete ja piirkondlike programmide kaudu pakutavat toetust riigi rahanduse juhtimise süsteemide parandamiseks, partnerriikidega peetavaid poliitilisi ja inimõiguslaseid dialooge ning ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava 2020–2024. Nõukogu tuletab meelde käimasolevaid arutelusid muude võimalike vahendite üle, mille abil võidelda korruptsiooni vastu kogu maailmas.
4. Nõukogu rõhutab, et korruptsioonivastane võitlus, demokraatlike väärtuste ja kõrgete standardite edendamine ning hea valitsemistava ja läbipaistvuse tagamine moodustavad lahutamatu osa ELi ja liikmesriikide koostööst kõigi partnerriikidega ning on Global Gateway peamised juhtpõhimõtted.
5. Nõukogu toonitab, et korruptsioon on üks kulukamaid mittetariifseid tõkkeid maailmakaubanduses, eelkõige madala sissetulekuga ja väiksema keskmise sissetulekuga riikide jaoks, ning üks peamisi takistusi soodsa ettevõtlus- ja investeerimiskeskonna loomisel. Kaubandus ja erainvesteeringud võivad tugevdada stiimuleid korruptsiooni vähendamiseks, soodustades avatud, kestlikku ja reeglitel põhinevat kaubandussüsteemi ning uuenduslikke rahastamislahendusi.
6. Nõukogu märgib, et rahapesu, maksudest kõrvalehoidmine ja rahvusvaheline altkäemaksu andmine moodustavad märkimisväärse osa ebaseaduslikest rahavoogudest. Seetõttu on korruptsioonivastases võitluses olulised elemendid äriühingute omandilise kuuluvuse suurema läbipaistvuse tagamine ning sellise tegevuse toetamine, mille eesmärk on varastatud vara jälitamine, külmutamine ja tagasisaamine ning rahapesuvastase korra tugevdamine, samuti tegelike tulusaajatega seotud läbipaistvuse suurendamine ning ühitamatust ja huvide konflikte, lobitööd ja pöördukse efekti käsitlevate reeglite karmistamine.
7. Eespool toodut silmas pidades rõhutab nõukogu, kui oluline on integreerida tugev korruptsioonivastane perspektiiv kõikidesse arengualastesse jõupingutustesse ja omavahel seotud sektoritesse, nagu tervishoid, haridus, tööhõive, energiajulgeolek ja kliimamuutuste vastane võitlus. See on eriti oluline riigi rahanduse juhtimises ja kontekstides, kus korruptsioon on laialt levinud ja seda peetakse kestliku arengu üheks peamiseks takistuseks, nagu konfliktid ja kriisid, hanked, kaevandustööstus ja suuremahulised taristuprojektid.

8. Nõukogu tervitab hiljutist hinnangut, mis käsitleb ELi toetust õigusriigi põhimõttele ja korruptsioonivastasele võitlusele partnerriikides aastatel 2010–2021 ning annab õigeaegse aluse ambitsioonikamale ja terviklikumale Euroopa tiimi lähenemisviisile korruptsioonivastases võitluses. Nõukogu võtab eelkõige teadmiseks soovitud töötada välja ühtne ja terviklik korruptsioonivastane raamistik, mis integreeritakse kõikidesse sektoritesse, ning parandada järelevalvet, hindamist, aruandekohustust ja õppimist. Nõukogu rõhutab, et korruptsioonivastase võitluse alaste jõupingutuste süvalaiendamine võib aidata parandada kodanike igapäevaelu, tagades võrdse juurdepääsu elutähtsatele teenustele, vähendades ebavõrdsust ning edendades vastutustundlikku ja kaasavat valitsemist.
9. Seda silmas pidades kutsub nõukogu komisjoni ja kõrget esindajat üles kasutama strateegilisemat ja integreeritud ELi lähenemisviisi korruptsiooni kui vaesuse kaotamist ja kestlikku arengut takistava teguri ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. See peaks hõlmama korruptsioonivastast võitlust ELi välistegevuses käsitlevate ajakohastatud suuniste kiiret väljatöötamist ja levitamist. Selle töö olulisteks võrdlusalusteks peaksid olema ÜRO korruptsioonivastane konventsioon, OECD konventsioon rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu võitlemise kohta, OECD 2021. aasta soovitus, mis käsitleb täiendavat võitlust rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu, OECD 2016. aasta soovitus arengukoostöös osalejatele korruptsiooniriski juhtimise kohta ning muud rahvusvahelised ja Euroopa standardid.
10. Nõukogu rõhutab, et inimõigustepõhine arengukäsitlus on korruptsioonivastases võitluses oluline vahend, millele nii EL kui ka selle liikmesriigid on pühendunud kooskõlas uue Euroopa arengukonsensusega ning nagu on sätestatud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruses. Nõukogu tuleb samuti meelde, kui oluline on rakendada tõhusa arengukoostöö põhimõtteid, mis võivad aidata vähendada korruptiivseid tavasid ja tugevdada avaliku sektori asutusi, sealhulgas avaliku sektori eksperditeadmiste, suutlikkuse suurendamise, tehnilise abi ja teadmiste jagamise kaudu.

11. Nõukogu rõhutab, et uuendatud jõupingutused korruptsiooniga võitlemiseks peaksid põhinema vastastikku lugupidaval dialoogil, kaasavatel otsustusprotsessidel, inimõigustel ja soolisel võrdsuslikkusele, keskendudes samal ajal pikaajalisele mõjule, mis põhineb kohaliku konteksti ja korruptsiooni peamiste tegurite poliitilis-majanduslikul analüüsil. Lisaks rõhutab nõukogu vajadust integreerida edukatest korruptsioonivastastest lähenemisviisidest saadud õppetunnid kõikidesse partnerluste valdkondadesse, tuginedes tõenditele ja parimatele tavadele ning tagades samal ajal poliitika sidususe kõigil tasanditel ja koordineerimise liikmesriikide korruptsioonivastaste strateegiatega.
12. Nõukogu innustab kasutama uuenduslikku ja tõhusat tehnoloogiat, et suurendada läbipaistvust ja vähendada korruptsiooniriski. See hõlmab jõupingutusi digiüleminekuks, sealhulgas kodanike mõjuvõimu suurendamise ning digitaalsete, sõltumatute ja autonoomsete väliste rikkumisest teatamise süsteemide ning e-valitsuse ja e-riigihangete süsteemide arendamise kaudu. Neid pingutusi tuleks vajaduse korral suurendada, tagades samas inimõiguste, sealhulgas eraelu puutumatuse kaitse.
13. Nõukogu kutsub komisjoni talitusi, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles tegema tihedamat koostööd Euroopa tiimi vaimus, et edendada head valitsemistava ja võidelda korruptsiooni kui arengut takistava teguri vastu, muu hulgas Euroopa tiimi algatuste, Global Gateway ja partnerriikidega peetava tõhustatud poliitilise dialoogi kaudu. Sellega seoses tervitab nõukogu eelkõige ülemaailmset Euroopa tiimi demokraatia algatust, milles keskendutakse õigusriigi põhimõttele ja vastutusele.
14. Lisaks kutsub nõukogu komisjoni talitusi, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi, et võidelda ebaseaduslike rahavoogude, sealhulgas rahaliste vahendite korruptiivse tegevuse kaudu saamise vastu. Ebaseaduslike rahavoogude vastu võitlemiseks on vaja teha jõupingutusi nii riikides, kust need pärinevad, kui ka transiidi- ja sihtriikides. Sellega seoses tervitab nõukogu rahapesuvastase töökonna käimasolevat tööd korruptsioonivastase võitluse alal ning Euroopa tiimi algatust toetada Aafrikat ebaseaduslike rahavoogude ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisel.
15. Nõukogu kutsub komisjoni talitusi ja Euroopa välisteenistust üles teavitama nõukogu korrapäraselt edusammudest, tagades, et olemasolevad aruandlusmehhanismid hõlmavad ELi meetmeid, mis aitavad kaasa korruptsiooni vähendamisele laiemas tähenduses.

16. Nõukogu rõhutab avaliku sektori asutuste, sealhulgas sõltumatute kontrolliasutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide, mitmepoolsete osalejate, inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike, rikkumisest teatajate, meedia ja erasektori üksuste olulist rolli ühiskonna korruptsioonile vastupanu võime tugevdamisel ja eespool nimetatud eesmärkide saavutamisel.
